Adviesraad Sociaal Domein

Laarbeek, 24 september 2024

Aan het college van burgemeester en wethouders
van de gemeente Laarbeek

Advies beleidsregels gebruikelijke hulp

Geacht college,

In onze vergadering van 17 september 2024 bespraken wij uw voornemens voor het beleid rond het thema 'gebruikelijke hulp'. Naast een aantal toelichtende stukken lag er uw conceptstuk *Beleidsregels van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente X houdende regels omtrent gebruikelijke hulp Wmo en Jeugdhulp.*

Over deze beleidsregels hadden wij de volgende opmerkingen:

- De Peelgemeenten werken blijkbaar met handboeken en een instructie; onze voorzitter zal een verzoek indienen om die handboeken in te zien en daarop een toelichting te krijgen.
- Wij roepen u op om dit beleid en de daarbij horende handboeken niet te gebruiken als 'afvinklijst'. Kijk eerst wat er in een specifieke situatie nodig is, maatwerk dus. Wie spreekt met een inwoner over een hulpvraag, moet eerst praten over het doel, de vraag achter de vraag, en daarna pas toetsen aan deze beleidsregels/criteria.
  We zijn overigens blij met de hardheidsclausule die u toevoegde.
- Wat we in uw beleidsregels misten, was het onderzoek naar het effect van deze regels, die immers al enige tijd gelden. Hoe evalueert u dan hun effectiviteit?

Advies

Vanuit deze opmerkingen komen wij bij dit advies: voeg aan deze beleidsregels een punt toe over (het moment van) onderzoek en evaluatie.

Hoogachtend,
namens de Adviesraad Sociaal Domein,

Wim van Hest,
voorzitter

Bijlage: Memo Beleidsregels gebruikelijke hulp Wmo en Jeugdhulp 2024 (GR Peelgemeenten)

Memo Beleidsregels gebruikelijke hulp Wmo en Jeugdhulp 2024

22 augustus 2024

Aan: cliëntenraden Peelgemeenten

Op 1 augustus jl. is door afvaardiging van de adviesraden gesproken over het thema gebruikelijke hulp/eigen kracht. Gertjan Christaanse was hierbij aanwezig namens GR Peelgemeenten. Het was een goede sessie die lokaal een vervolg krijgt. De vraag aan de afzonderlijke adviesraden is, kort gezegd, om een advies af te geven over de concept- beleidsregels gebruikelijke hulp (versie 22 augustus 2024).

Naar aanleiding van de sessie brengen wij vanuit de Peelorganisatie graag nog een aantal zaken naar voren zoals die op 1 augustus aan de orde zijn geweest.

1. **Gaan deze beleidsregels de inwoners helpen om te komen tot de noodzakelijke omslag in denken als het gaat over eigen kracht/verantwoordelijkheid versus de verantwoordelijkheid van de overheid?**

Antwoord:
Nee en ja. Nee, want daarvoor zijn deze beleidsregels te instrumenteel en is de reikwijdte (te) beperkt. Ja, want ze geven zeer duidelijke handvatten voor de uitvoeringspraktijk en dragen zeker bij aan niet alleen bewustwording maar bieden ook ruimte aan de Peelgemeenten om daar een praktisch en concreet gevolg aan te kunnen geven. Het past volledig in de lijn van de koers die de Peelgemeenten varen als het gaat om normaliseren. Het sluit volledig aan bij Peel Duurzaam Gezond. Vele puzzelstukjes zullen de komende jaren gelegd moeten worden om tot (verdere) uitvoering te komen van de koersagenda Normaliseren en Peel Duurzaam Gezond, maar deze is er in ieder geval één van.

2. **Verlies de mens achter de situatie niet uit het oog.**

Toelichting:
Beleid mag nooit in beton gegoten zijn. Mensen mogen niet tussen wal en schip belanden. Rigide uitleg van regels past op geen enkele manier in de lijn van Wmo en Jeugdwet (maatwerk). Om die lijn te onderstrepen hebben we aan de concept-beleidsregels alsnog expliciet een hardheidsclausule toegevoegd. Zie daartoe de nieuwste versie van de beleidsregels d.d. 22 augustus 2024.

Overigens gaat dit thema ook over het oog hebben en houden op huisgenoten/mantelzorgers die overbelast zijn/dreigen te geraken.

3. **Communicatie / Leg uit aan de inwoners**

Toelichting:
In aanvulling op het antwoord onder 1. ligt er een opgaaf voor de Peelgemeenten om te zorgen voor goede communicatie en een duidelijke uitleg. Om met de Franse schrijver Antoine de Saint-Exupéry te spreken:

“Als je een schip wil bouwen, roep dan geen mannen en vrouwen bij elkaar om hen bevelen te geven, om ze elk detail uit te leggen, om ze te vertellen waar ze alles kunnen vinden. In plaats daarvan, leer ze verlangen naar de enorme eindeloze zee.”

NIET OPENBAAR

Memo Beleidsregels gebruikelijke hulp Wmo en Jeugdhulp 2024

Kortom, gaan deze beleidsregels over een inperking (dat wat de overheid niet doet en wat de overheid de inwoner “opdraagt” om zelf te organiseren) of gaan deze beleidsregels over de gezamenlijke opdracht om een samenleving te creëren waarin iedereen zo goed en zo lang mogelijk zelfstandig kan participeren. En we – om dat te realiseren - de schaarse middelen goed moeten verdelen. De overheid “treedt niet terug” maar springt in op de momenten dat het nodig is.

In het vervolg van het politieke besluitvormingsproces nemen we de boodschap vanuit uw adviesraden graag expliciet mee.

Zoals ook al verwoord in de memo van 1 augustus jl. zullen in de handboeken zoals de medewerkers die in de uitvoeringspraktijk gebruiken voorbeelden worden verwerkt ter uitleg van de beleidsmatige uitgangspunten zoals verwoord in de beleidsregels. Dit aanvullend op een duidelijke instructie aan de medewerkers in de uitvoeringspraktijk over de beleidsregels.

Hopelijk zijn wij met deze aanvullende memo én aangepaste beleidsregels in staat geweest om uw adviesraden voldoende info te geven om advies uit te kunnen brengen. Indien nodig lichten wij e.e.a. graag toe.

Tot slot:
We hebben de eerdere memo over dit onderwerp (zoals besproken op 1 augustus) toegevoegd als bijlage.

Met vriendelijke groet,

Gertjan Christiaanse
Mieke van der Donk,
beleidsadviseurs GR Peelgemeenten

Mail: mieke.vanderdonk@peelgemeenten.nl
Tel.: 06 21 93 46 50

NIET OPENBAAR

Memo Beleidsregels gebruikelijke hulp Wmo en Jeugdhulp 2024

Bijlage:
Memo besproken op 1 augustus jl. met afvaarding van adviesraden Sociaal Domein

Datum : 25 juni 2024

Inleiding

Bij de beoordeling van een melding/aanvraag voor een voorziening wordt altijd gekeken naar wat iemand, al dan niet met behulp van zijn familie/omgeving, zelf (nog) kan doen. Als het gaat om hulp van huisgenoten dan noemen we dat in de Wmo “gebruikelijke hulp” en in de Jeugdwet “eigen kracht”. Omdat deze beleidsregels van toepassing zijn op Wmo en Jeugdhulp hanteren we in deze beleidsregels één term en wel de term gebruikelijke hulp. (Als gesproken wordt van gebruikelijke hulp wordt voor jeugd dus bedoeld: eigen kracht.)

De nodige jaren geleden (2016) hebben we over dit onderwerp een interne richtlijn opgemaakt: “Afwegingskader gebruikelijke hulp Jeugdwet en Wmo”.

Een aanpassing moet nu plaatsvinden en wel om twee redenen:

1) De beleidsregels moeten formeel worden vastgesteld.
2) Praktische en inhoudelijke redenen

1. Formaliseren van de regels

De huidige regels zijn nooit vastgesteld door college van burgemeester en wethouders of gemeenteraad. Tot nu was het een praktische intern kader dat door de medewerkers in de uitvoering werd gehanteerd. Maar de Centrale Raad van Beroep (hoogste rechterlijke instantie voor sociaal domein) heeft inmiddels drie uitspraken gedaan inzake de Jeugdwet en bepaalt dat gemeenten in hun verordening het begrip eigen kracht moeten uitwerken. Dit vanwege het geven van voldoende rechtszekerheid aan jongeren en hun ouders.

Een interne richtlijn volstaat dus niet langer. De verordening zal moeten worden aangepast. Voorstel is om de beleidsregels als bijlage toe te voegen aan de verordening Jeugdhulp.

De uitspraken van de CRvB betrekking op de Jeugdwet en niet op de Wmo. Vooralsnog gaan we ervan uit dat voor de Wmo het vaststellen van de beleidsregels door de colleges van burgemeester en wethouders volstaat. Op het moment dat we in de toekomst de Wmo-verordening aanpassen, dan zullen we op dat moment bekijken of het wenselijk of nodig is om de beleidsregels als bijlage op te nemen in de Wmo-verordening.

2. Inhoudelijke aanpassing

In de nieuwe beleidsregels wordt de reikwijdte van het begrip gebruikelijke hulp duidelijk(er) uiteengezet. Met de nieuwe beleidsregels wordt een duidelijker kader neergelegd voor de uitvoeringspraktijk. Overigens sluiten deze beleidsregels aan op de lijn zoals die feitelijk al langer wordt gehanteerd in de uitvoeringspraktijk.

In de beleidsregels wordt via par. 2 een “nee, tenzij” als uitgangspunt gehanteerd. Alleen indien sprake is van één van de 4 genoemde situaties kan aanvullend of in plaats van gebruikelijke hulp een maatwerkvoorziening (Wmo) of individuele voorziening (Jeugdwet) worden toegekend. De

ondersteuning ingevolge de toegekende voorziening wordt dan verricht door een derde (zorgaanbieder of persoon buiten de leefeenheid van de cliënt). Zie ook nadrukkelijk par. 4 van de beleidsregels.

Overigens zullen in de handboeken zoals de medewerkers die in de uitvoeringspraktijk gebruiken voorbeelden worden verwerkt ter uitleg van de beleidsmatige uitgangspunten zoals verwoord in de beleidsregels.

Gevolgen voor inwoners

Met de nieuwe beleidsregels wordt de huidige uitvoeringspraktijk geformaliseerd. De strikte en duidelijke lijn zoals neergelegd in de beleidsregels wordt al langere tijd gehanteerd door medewerkers.

Overgangssituaties en overgangsrecht:
Indien in het verleden – voordat de huidige werkwijze de lijn werd - een voorziening is toegekend die met inachtneming van de beleidsregels niet zou zijn toegekend, dan kan het omwille van zorgvuldigheid nodig zijn om een overgangsperiode (gewenningsperiode) te hanteren waarbij maximaal 6 maanden de stelregel is. Dat is altijd maatwerk. Zie met name par. 5 van de beleidsregels.

Financiën

De in de nieuwe beleidsregels neergelegde lijn wordt feitelijk al langer gehanteerd maar wordt nu zeer expliciet gemaakt. Daarmee is de financiële impact beperkt.

Vervolg

Na ontvangst van de reactie/adviezen van de lokale adviesraden, gaan de nieuwe beleidsregels met reactie/advies van de cliëntenraden naar het dagelijkse bestuur (DB) van GR Peelgemeenten. Na besluitvorming DB moet formele besluitvorming lokaal door de colleges van burgemeester en wethouders plaatsvinden. Voor wat betreft jeugdhulp zullen de beleidsregels als bijlage worden toegevoegd aan de nieuwe verordening Jeugdhulp.

NIET OPENBAAR

Namens GR Peelgemeenten,
Mieke van der Donk,
beleidsadviseur Wmo
Mail: mieke.vanderdonk@peelgemeenten.nl
Tel.: 06 21 93 46 50